Dísztányér - vízben álló lovas ábrázolásával

Kerámia- és üveggyűjtemény

Leltári szám:	69.670.1.1
Alkotó:	Terchi, Antonio / festő
Gyár / műhely:	holicsi fajanszmanufaktúra
Készítés ideje:	1766 - 1779 (feltehetően)
Készítés helye:	Holics
Jelzés:	a tányér alján, mázalatti festéssel: HF
Anyag:	fajansz
Technika:	máz felett színesen festett; ónmázas
Méretek:	átmérő: 25 cm magasság: 2,8 cm

Fajansz. Formára korongolt, szárítás után zsengélt, ónmázzal bevont, máz felett ecsettel színesen festett, égetett.

Az első magyar fajanszmanufaktúrát Mária Terézia királynő férje, Lotharingiai Ferenc alapította Holicson 1743-ban. A manufaktúra termékei között jól elkülönül egy főleg tányérokból és tálakból álló csoport. Ezeket különféle mitológiai és allegorikus témákkal, vadász- és zsánerjelenetekkel vagy tájképekkel díszítették. A típus közvetlen előzményei az itáliai reneszánsz *istoriato* majolikái, a holicsi tárgyak festésmódja azonban más, a színek sokkal visszafogottabbak, halványabbak.

A holicsi fajanszmanufaktúra történetét elsőként feldolgozó Carl Schirek brünni művészettörténész levéltári források alapján a gyár 1750-ben, itáliai előképek nyomán készült *welsches Service*-ével azonosította ezeket a darabokat, s a jeleneteket az itáliai Castelliben készült fajanszokkal hozta összefüggésbe. A későbbi kutatások feltételezése szerint ezeket az étkészleteket a holicsi gyárban 1746-tól festőként működő, lotaringiai származású Nicolas Germain fia, ifj. Nicolas Germain készítette, aki egy ideig Castelliben is működött. Olasz kutatók feltételezése szerint ugyanakkor Antonio Terchi, a Sienában működő Bartolomeo Terchi (1691–1766) fia festette ezeket a fajansztárgyakat Holicson 1766-1779 között.

Az itt bemutatott tányéron ábrázolt jelenet előképe Stefano della Bella 1662 körül készült metszete (ld. itt), míg a részletgazdag háttér más invenció.

A két további, azonos díszítésű tányér található az esztergomi Balassa Bálint Múzeum (ltsz.: 62.8.), valamint az Iparművészeti Múzeum letétjeként a Magyar Nemzeti Múzeum gyűjteményében (ltsz. 54.321. IM ltsz. 2386).

Irodalom

- Balla Gabriella: *Holics, Tata és Buda kerámiaművészete. A Kárpát-medence kerámiaművészete*. Novella, Budapest, 2009. - Nr. 124. (analógia)
- Szerk.: Pataki Judit: *Művészet és Mesterség. CD-ROM*. Iparművészeti Múzeum, Budapest, 1999. - kerámia 24.
- Szerk.: Mojzer Miklós: *Zsánermetamorfózisok. Világi műfajok a közép-európai barokk festészetben*. Szépművészeti Múzeum, Budapest, 1993. - Nr. C.175. (Balla Gabriella)
- Pelizzoni Elena: *La maiolica dei Terchi: Una famiglia di vascellari romani nel '700 tra Lazio e Impero austro-ungarico*. Firenze, 1982. - p. 25-26.
- Kiss Ákos: *Barokk fajanszművészet Magyarországon. Holics és Tata*. Corvina Kiadó, Budapest, 1966. - 48. (analógia)
- *Az Ernst-Múzeum gyűjteményének aukciója. (Árverési Közlöny, XX.)*. Postatakarékpénztár Árverési Csarnoka, Budapest, 1939. - Nr. 929.
- Mihalik Sándor: A holicsi tányérok olasz mintái. *Magyar Művészet*, 14. (1938). 1938. - 221-230.
- Szerk.: Siklóssy László: *A magyar kerámika története. Holics, Tata, Stomfa*. Szent-György-Czéh, Budapest, 1917. - p. 58-69.

© 2012-2026, Minden jog fenntartva Iparművészeti Múzeum

- Schirek Carl: *Die k.k. Majolika-Geschirrfabrik in Holitsch. Materialen zu ihrer Geschichte*. Brünn, 1905. - p. 210.

